

Uttalelse om likestilling og kvinners helse

2019 skulle bli et historisk år for kvinners økte rettigheter og helse. Det er et uttalt flertall på Stortinget for kvinners rett til eggdonasjon ved ufrivillig barnløshet, på lik linje med menns rett til sæddonasjon. Enslige kvinner skulle få rett til assistert befruktning, slik at det ikke er sivil status, men omsorgsevne, som avgjør om en kvinne får hjelp til å bli mor gjennom det offentlige helsevesenet, på lik linje med par.

Viktige politiske endringer som ville vist hvilke verdier vårt samfunn er tuftet på. 2019 er blitt historisk, men dessverre ikke av disse grunnene.

Ved den nye regjeringdannelsen ble likestillingsfremskrittene avlyst av Høyre, Frp og Venstre, som ikke lenger har tenkt å bidra for et flertall på Stortinget for disse sakene som de samme partiene støtter politisk. De har i stedet gitt Kristelige Folkeparti vetorett i spørsmål om bioteknologi, og vi får den første innskrenkelsen i loven om selvbestemt abort siden 1978.

Bispemøte har reagert ved for første gang i år å flagge støtte til kvinnens rett til å velge. «Et samfunn med legal tilgang til abort er bedre enn et samfunn uten abort», sier de nå.

Konservative krefter vil finne inspirasjon i at det er mulig å skru tiden tilbake i likestillingsfyrtårnet Norge.

Det skal Arbeiderpartiet ta kraftig til motmæle mot. Vi vil heller fremme en ny og bedre politikk for å sikre kvinners helse og rettigheter.

Dagens abortlov er en av Arbeiderpartiets viktigste kvinnepolitiske seire. Loven sikrer kvinnen selvbestemmelse, har bidratt til et lavt konfliktnivå rundt abort sammenlignet med andre land, og aborttallene i Norge går nedover.

Arbeiderpartiet ønsker ikke å endre abortloven, men vil vurdere forbedringer innenfor dagens lov for å styrke kvinnens situasjon ved senaborter, herunder kritisk gjennomgå og eventuelt endre dagens nemndsystem.

Samtidig vet vi at om lag 300 kvinner tar senabort som følge av sykdom hos fosteret som kan fanges opp tidligere. Ved god fosterdiagnostikk kan kvinner få bedre informasjon om egen kropp og graviditet. Derfor ønsker vi alle gravide får tilbud om tidlig ultralyd i svangerskapet før uke 12 i det offentlige helsevesenet, og rett på utvidet fosterdiagnostikk, herunder NIPT blodprøve, når behandlende lege finner grunn for det.

Tradisjonell medisin bruker fortsatt mannen som norm for forskning, diagnostikk og behandling, til tross for at mange sykdommer utarter seg ulikt for kvinner og menn. Det betyr at kvinner blir dårligere utredet, behandlet og fulgt opp. Det gjelder også ved akutte «statussykdommer», som hjerteinfarkt, sykdommen som tar flest kvinneliv i Norge.

For «lavstatussykdommer» som ikke tar liv er bildet enda verre. Hele 20 prosent av alle kvinner antas å være rammet av endometriose og adenomyose, tilstander som gir store smerter, sterke blødninger og fører til et betydelig tap av livskvalitet. Det tar i snitt syv år å få stilt diagnosen, men for få leger kjenner symptomene godt nok til at alle kan oppdages.

Sykdommer som rammer kvinner oftere enn menn er underprioritert og underfinansiert innen medisinsk behandling og forskning. Listen er lang; revmatiske lidelser, stoffskiftesykdommer, ME, benskjørhet, MS og spiseforstyrrelser er kjente eksempler. I 2016 la Oslo Economics frem en analyse som viser at det brukes i snitt rundt 6000 kroner mer på en kreftsyk mann enn på en kreftsyk kvinne. Det er ikke holdbart.

«Kvinner skal behandles som kvinner», har vår eneste professor i kvinnehelse Berit Schei uttalt. Professor Schei peker på at helsetjenesten ikke er likeverdig for kvinner og menn fordi kjønnsperspektivet er oversett.

Arbeiderpartiet vil fremme ny strategi for kvinners helse. Den skal styrke medisinsk forskning og behandling, samt sikre kunnskap hos helsepersonell og undervisning om kvinners helse i utdanningsinstitusjoner. Kvinners helse skal ikke lenger være et forsømt område i det norske helsevesen.

Arbeiderpartiet:

- vil legge frem en ny strategi for kvinners helse
- vil sikre kvinner bedre utredning, behandling og oppfølging i helsetjenesten
- vil sikre økt forskning, kunnskap og fokus om kvinnehelse
- vil at kvinnehelse skal inn i alle helseprofesjonsutdanningene
- ønsker å utvide forskrivningsretten til helsesykepleiere til at de kan veilede om og skrive ut prevensjon for de under 16 år
- vil bekjempe alle innskrenkninger i abortloven og gjenopprette alle rettigheter for kvinner regjeringen Solberg fjerner
- vil gi alle gravide tilbud om tidlig ultralyd i svangerskapet før uke 12 i det offentlige helsevesenet, og rett på utvidet fosterdiagnostikk, herunder NIPT blodprøve, når behandlende lege finner grunn for det
- vil flytte aldersgrensen i det offentlige helsevesenet om utvidet fosterdiagnostikk med NIPT blodprøve fra 38 år ned til 35 år
- vil gi enslige kvinner rett til assistert befruktning
- vil at kvinner med genetisk få eggceller skal få muligheten til å langtidslagre ubefruktede egg
- vil gi ufrivillige barnløse rett til eggdonasjon
- vil tillate kvinner å donere bort overflødige befruktede egg etter prøverørsbefruktning